

Posudek na diplomovou práci

Katarína Zubková

Židovský New York. Roznorodost židovských imigračních vln 1820-1924

Při volbě tématu předložené diplomní práce autorka spojila odbornosti získané při studiu hebraistiky a druhého oboru anglistika-amerikanistika a zároveň využila studijního pobytu v New Yorku jak ke shromáždění potřebné literatury, tak k seznámení se s příslušnými reáliemi přímo na místě. New York, jak autorka píše v Úvodu, je místem, kde od přelomu 19. a 20. století žije největší městská židovská komunita na světě, na druhé straně je symbolem amerického „tavícího kotle“. Cíl práce, který si diplomantka stanovila, totiž identifikace vln židovských přistěhovalců a postup jejich integrace do etnicky různorodé společnosti se všemi aspekty vzájemného vnímání, tedy představuje příspěvek k pochopení procesu, v němž se vytvářela moderní struktura obyvatelstva New Yorku ve své celistvosti.

Práce má logické a přehledné rozvržení do šesti kapitol, které jsou strukturovány jako samostatné dílčí studie. Výkladu předchází Úvod, který formuluje cíle a metodiku práce a shrnuje hodnocení dosavadního přístupu k tématu. V této souvislosti diplomantka předesílá, že se problematice židovské imigrace věnuje značná pozornost, ovšem jde hlavně o zpracování z celoamerického úhlu pohledu a samotného New Yorku se týká jen málo publikovaných studií; v nich se navíc opomíjí historické pozadí a kontinuita vzájemného působení imigračních proudů.

1. kapitola je věnována historii židovské imigrace do severní Ameriky a New Yorku od 17. století a naznačuje směr následujícího výkladu.

Hlavním tématem práce se zabývají kontinuálně 2. – 6. kapitola. Autorka začíná pojednáním o příčinách emigrace Židů z Evropy, o průběhu imigračních vln a o jednotlivých skupinách imigrantů, obvykle rozdělovaných podle jejich původních území (střední Evropa – „němečtí Židé“, východní Evropa, sefardští a orientální) – kapitola „Rozne fázy židovskej imigrácie“. Ve výkladu nechybí charakteristika sociální struktury přistěhovaleckých vln a jejich přizpůsobování americkému prostředí a společnosti včetně jazykových problémů, možností profesního uplatnění a vzájemných vztahů mezi příslušníky různých náboženských směrů. Ve 3. kapitole „Ekonomická diverzifikácia“ diplomantka správně pracuje s publikovanými statistickými údaji např. o zaměstnání (s. 28 ad.), zabývá se ale také praktickými aspekty života v novém prostředí (jazyk, jídelní zvyklosti aj. vázané na náboženské předpisy, s. 29-31); uvádí v této souvislosti charitativní a podpůrné instituce, u kterých se dá vysledovat rozšíření historických modelů ze židovských obcí na původních územích.

Velmi zajímavá je 4. kapitola „Geografické rozvrstvenie“, která podává obraz vytváření „etnického“ osídlení (od konce 19. stol.), pro které je typický neustálý pohyb židovského obyvatelstva v prostoru města (s.36). Autorka práce uvádí charakteristiku jednotlivých čtvrtí a částí New Yorku, ve kterých se postupně usazovali židovští imigranti, a opět zařazuje statistické údaje se zařazením imigrantských skupin až po jednotlivých ulicích (např. s. 37 ad.). Výsledkem tohoto hutného popisu jsou fakta, která v některých případech opravují vžité představy, např. to, že hlavním centrem newyorského židovského osídlení je Lower East Side (s.38) oproti obvyklé představě Brooklynu, kam však Židé začali přicházet až počátkem 20. stol. Podobně Harlem, s kterým je spojena představa černošského ghetta (s. 37), se ukazuje jako jedna ze „židovských“ částí města. Autorka přitom správně zdůrazňuje, že žádná z těchto tradičně „židovských“ čtvrtí nebyla nikdy výlučně židovská, ale žili v nich imigranti z různých evropských zemí i z Orientu (s. 39).

5. kapitola „Náboženská diverzifikácia“ se věnuje jednotlivým směrům judaismu, jejich kongregacím a modlitebnám i velkým synagogám centrálního významu, stručně se dotýká i

dalších náboženských institucí (hřbitovy) a problémů, které s sebou v americkém prostředí přináší náboženská různorodost (komunitní hnutí na poč. 20. stol., s. 46).

6. kapitola „Židovský New York po roku 1924“ uzavírá práci otázkou identity u amerických Židů. Autorka analyzuje tento aspekt jako velmi složitý důsledek změn v životě všech generací imigrantů, kteří se ve Spojených státech a New Yorku museli víc než v evropských zemích vyrovnat s novým sociálním a politickým prostředím, s ekonomickou situací, jinými formami sekularizace atd. Klasicky se přitom objevuje obraz Ameriky jako „zlatá země“, od níž přistěhovalci očekávali zásadní změnu svých osobních poměrů v nejšířším smyslu. Autorka charakterizuje americkou židovskou identitu jako dvojpólovou a poznamenává, že tato dvojpólovost má mj. stálý odraz v americké židovské kultuře a literatuře (s. 49).

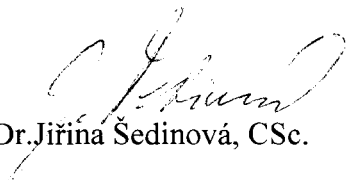
V závěru práce diplomantka shrnuje výsledky provedené analýzy a na jejich základě doplňuje nebo opravuje dosud běžně vnímané a opakované názory. Konstatuje především, že židovské obyvatelstvo New Yorku, které představuje jedno z mnoha zde žijících etnik, není samo homogenní: „v průběhu století tu existovaly židovské komunity různého původu, od prvních sefardů, kteří přišli na území dnešních Spojených států, přes aškenázské Židy z Německa, Holandska, českých zemí, Maďarska, až po Židy z Řecka a Turecka mluvící jazykem ladino, kteří se dělili o domy v Lower East Side se Židy mluvícími jidiš ze všech koutů východní Evropy“. Dále autorka opravuje dosud rozšířený názor na strukturu židovské emigrace z Evropy v 19. století; analýza ukázala, že „šlo o daleko rozmanitější škálu židovských přistěhovalců, než se často uvádí při rozdělení imigrace v letech 1820-1920 na dvě vlny, německou a ruskou“, naopak „imigrační vlny v New Yorku byly komplexnější a navzdory rozdílnému původu, náboženské příslušnosti a sociální situaci imigrantů se jejich jednotlivé vlny vzájemně ovlivňovaly a dokonce si pomáhaly“ (s. 52). Tato poslední skutečnost má podle autorky kořeny v diasporní židovské solidaritě a kolektivní zodpovědnosti, a „v případě problémů také v obavách před posuzováním všech Židů jako jednotného etnika ze strany Američanů“. Jednotlivé imigrační vlny se přitom nestávaly pouze oporou pro následující imigranty, ale zároveň byly určitým nástrojem vlivu na postoj místního obyvatelstva k imigrantům a tím i vlivu na vnější prostředí (s. 53).

K věcnému obsahu ani k formálnímu zpracování diplomové práce nemám žádné připomínky. Jedinou chybou je, že z úvodního Obsahu vypadl seznam použité literatury (v textu od s. 57). Práce sama je zpracována velmi solidně, i když místy vyznívá deskriptivně, což je dáno hutností textu s množstvím informací na malé ploše. Práce takto navozuje řadu námětů, kterých se autorka z pochopitelných důvodů dotkla jen informativně. Jednotlivé kapitoly tak představují témata, která by si zasloužila samostatné studie.

Hodnocení:

Diplomová práce Kataríny Zubkové prokazuje, že si její autorka osvojila zásady heuristiky a zpracování sebraného materiálu. Úkol stanovený zadáním splnila po stránce obsahové i metodologické, o čemž svědčí pečlivý poznámkový aparát založený na použité literatuře. Předložená práce i po formální stránce splňuje všechny požadavky kladené na diplomovou práci, má předepsané náležitosti - podrobný obsah, resumé a bibliografii. Jednoznačně ji doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako výbornou. – Doporučuji také publikaci jednotlivých kapitol jako samostatných studií v některém judaistickém periodiku.

V Praze dne 19. září 2008.

Doc. PhDr. Jiřina Šedinová, CSc.